Instytut Pamięci Narodowej

https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/konkursy-i-nagrody/nagroda-kustosz-pamieci/2002/24228,Uroczystosc-wreczenia-Nagrody-Kustosz-Pamieci-Narodowej.html
28.04.2024, 07:49

Uroczystość wręczenia Nagrody Kustosz Pamięci Narodowej

Uroczystość wręczenia Nagrody Kustosz Pamięci Narodowej

zdjcie 1-115

W dniu 8 listopada br., w Auli Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie, płk prof. Elżbieta Zawacka, prof. Tomasz Strzembosz oraz Andrzej Zagórski uhonorowani zostali tytułem Kustosz Pamięci Narodowej im. Grzegorza Jakubowskiego. Pamiątkową statuetkę wraz z dyplomem wręczył nagrodzonym Prezes Instytutu Pamięci Narodowej prof. Leon Kieres.

[Rzezba] Nagrodę, ustanowioną przez Prezesa IPN w lipcu 2002 roku, przyznaje Kapituła, której siedzibą jest Kraków, a przewodniczy jej Prezes Instytutu Pamięci Narodowej. Przyznawana jest ona za szczególnie aktywny udział w upamiętnianiu historii narodu polskiego w latach 1939–1989, a także za działalność publiczną zbieżną z ustawowymi celami Instytutu Pamięci Narodowej. W tym roku została wręczona laureatom po raz pierwszy.

zdjęcie 1-114

Podczas uroczystości prof. Kieres podkreślił zasługi laureatów. Każdy z nich jest nie tylko zasłużonym w walce o wolność Polski, ale także ma ogromny wkład w upamiętnianie dziejów narodowych. Ci ludzie chronią pamięć historyczną, a bez niej nie przetrwa żaden naród. Przypomniał, jak trudno było przez cały okres istnienia PRL mówić

prawdę, jak historia najnowsza została zakłamana, jakich spustoszeń dokonali inżynierowie dusz ludzkich. Podkreślił, jak wielki obowiązek – przywracanie narodowej pamięci – spoczywa na III Rzeczpospolitej. Nie jest to jednak łatwe – mówił prof. Kieres – bowiem przeszłość przez wielu Polaków jest traktowana obecnie jako zbyteczny ciężar. Na zakończenie Prezes IPN dodał, że inaczej niż w II Rzeczpospolitej, która otaczała czcią bohaterów, wszystkich walczących o niepodległość, Instytut Pamięci Narodowej pragnie uhonorować wysiłek tych wszystkich, którzy rozrywają zasłonę niepamięci.

zdjęcie 1-113

Po wystąpieniu Prezesa IPN zostały wygłoszone mowy laudacyjne. Sylwetkę prof. Elżbiety Zawackiej, która z powodu choroby nie mogła przyjechać do Krakowa, przedstawił dr Andrzej Krzysztof Kunert.
Prof. Zawacka była oficerem Armii Krajowej i kurierem Komendy Głównej ZWZ-AK – jedyną kobietą „cichociemną”. Po wojnie była skazana przez komunistów na 10 lat więzienia. W 1990 roku założyła Fundację Archiwum Pomorskiego AK. Prof. Zawacka, choć ma 93 lata, pracuje obecnie nad książką o kobietach, które otrzymały Krzyż Virtuti Militari (jest ich około 350). Została odznaczona Orderem Orła Białego oraz Krzyżem Virtuti Militari. Jest honorowym obywatelem Torunia.

Z kolei o prof. Tomaszu Strzemboszu, który w latach pięćdziesiątych był prześladowany przez Urząd Bezpieczeństwa, z powodów politycznych nie mógł obronić pracy magisterskiej, w 1953 roku na wniosek Koła ZMP przy Państwowej Służbie Archiwalnej w Warszawie został usunięty z pracy – mówił dr Marek Ney-Krwawicz. Podkreślił, że Profesor jest jednym z bardzo niewielu historyków czasów najnowszych, którzy przeszli przez okres PRL z podniesioną głową, czyli nie zhańbili się napisaniem nieprawdy. Prof. Strzembosz jest autorem ponad 100 publikacji, a jego zainteresowania koncentrują się na tematyce konspiracji niepodległościowej. Jest prekursorem badań nad konspiracyjną walką zbrojną w okupowanej Warszawie, dziejami antysowieckiej partyzantki i konspiracji na Kresach Północno-Wschodnich RP w latach 1939–1941.

Prof. Jan Draus nakreślił sylwetkę Andrzeja Zagórskiego, żołnierza AK, działacza WiN, który stworzył jedną z najpoważniejszych w Polsce prywatnych kolekcji dotyczących oporu przeciwko okupacji niemieckiej i sowieckiej. Zgromadził ok. 2500 relacji, ok. 25000 stron dokumentów oryginalnych oraz ponad 4500 wycinków prasowych. Jest autorem ponad 300 publikacji, w tym 7 książkowych. Sam Andrzej Zagórski mówi o sobie, że nie jestem historykiem, a dokumenty zbiera w poczuciu obowiązku wobec kolegów, którzy oddali życie

pod okupacją niemiecką i komunistyczną.

Podczas uroczystości dokonano jeszcze jednego uhonorowania. Prezes IPN odznaczył pracowników BEP z Oddziału IPN w Krakowie: Wojciecha Frazika i Teodora Gąsiorowskiego oraz Naczelnika BUiAD w Krakowie Andrzeja Kulera Srebrnym Medalem Opiekuna Miejsc Pamięci Narodowej nadawanym przez Radę Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa. Uroczystość uświetnił występ dziecięcego chóru z I Społecznej Szkoły im J. Piłsudskiego w Krakowie, który pod kierunkiem Małgorzaty Bajur odśpiewał Hymn Armii Krajowej oraz wykonał wiązankę pieśni patriotycznych.